

1923-11-14

AFSENDER

Thomas Laub

MODTAGER

Joakim Skovgaard

FAKTA

Dokumenttype:

Brev

Arkivplacering:

Mappe 146 nr. 5

DOKUMENTINDHOLD

Afventer transskription.

TRANSSKRIFTION

Afventer transskription.

14 Nov. 1923.

Kon Skovgaard. Nu er jeg over de forhindringer jeg skru
om, og vil så sige så tydeligt og klart, min mening om dette:
hvad vi som siger, og hvad man lytter ind i den.

Først vilde "hyortelam". Den står jo alene for sig.
For der er omstændelsen i alle en ulykke eller skæbne, men
nogen vidder selv gør for sin fornøjelses skyld. Den hand-
ler virkelig om at "falke" for sin egen herre på hals"; det
er det du fortæller, igennem de minste begivenheder og for-
tællinger. Men hvis folk så vil gøre den til en blot i littera-
turen på denne sandhed og halvt moralske fordragelse, så
forringer de viden. Videns hovedindhold er den praktiske liv,
den levende menneske skikkelse; ud siden af dem er de mor-
alske betragtninger tørre og dødt, selv om de er nok så rigtige
og nyttige gælder de to næste, hvor omstændelsen
er en ulykke, og bliver derfor højeste forløsning. Joseph
i fagleham handler ikke virkelig om en mand, der for at være
kvad inde i attrær, efter sig selv kaldes glød. Og vi som
blot og ravn fortæller virkelig om søskende der opser for at hjælpe
inden. Men hvad vinder jeg, når disse ting bliver fortalt som
tørre moralske sandheder? At når man vil vinde det højeste, må
man overvinde sin gentagelse "eller ja. Vi ser lige det jo
skönt og gløvede, mens prøvnerne ^{lige} tørt og dødt. Og tilmed,

Deres p. bider folk ind, at den moraliske sandhed der kan gaa
 bagud i tiden, er hovedsagen, stærker p. jo sammen for de
 væsentlige; at denne sandhed af dytterne er blivet ^{givet} til ^{gode}
 menneske- ^{gjort} skikkelser, har ført og vil føre i sin.

O når der så skal sigtes moral i en som ikke frubes
der! "Jomfru i Drueham", den stakkels hejre jomfru, for
det er hien! alt står der! altri er hien ikke iraselig.
~~O~~ O det skal hænges til, for at skaffe en moral! Hien
har det hængt ^{istedetfor} over omstødt til orme (hvis vi på at osse
færd trode på virkeligheden deraf) længe hien ofte forekommer.
O så har hien det middel, at hien kan vinde ^{så} i en drøm for
den vidste hien tror på. Hvordan hien kan det får vi ikke
at vide (Ligesom vi ikke får at vide hvorfor hien er omstødt)
med sligt hejre jo engang eventyr til, og i barulig-praktisk
troder på, - sådan er det nu engang - vil man der os ikke om
forklaringer, som sagtens vilde svække. O barulig-praktisk
som hien er, og som viden er, fortæller hien i skyld; om hvor
godt han vil få det, når han foretager hende d.v.s. gifte sig
med hende. Hien er sikkert lykkelig ved at kunne forenne
ham alle de gode ting, - hien tror jo på ham, føler hien
er skabt for ham - det hele er så naturligt for mennesket
i et eventyr, og derfor for os barulig-praktiske fjale. Hien
er så længe på en moderne koket, på trængend beredt, hien

som minder om det de siges i viserne, og så har de
naturligvis lov til at bruge viserne som en indledning af
det de trænger til at udtale, og som ingen mægtigt vil
vitalisere for dem. Men de har ikke lov til at indbyde det
de er hævet dem selv i viserne, — hvis det da ikke in-
dregeligt siges af viserne selv at det er sådan. Og de vil
da især ikke bide ande ind at det står i viserne som
ikke står der, ^{det} som de selv har indbyttet.

Alt i alt, viserne er, ligesom al poesi, al kunst,
til overbevisning, til opmuntring, til trøst, til glæde, til be-
styrkelse o. s. v. o. s. v. o. s. v. men ikke til at lære moral-
prosa af. — Og hvad jeg mener med dette, allri hvad det
skönne betyder for livet — kamp for enden tydeligst frem
nærmest ^{geometrisk} om naturen, — hvad de selv gør i
Dens ber. — Tænk mig lidt, for det bliver en lang
prosa. —
15 Nov.

Jeg mener også at det er synd mod naturen med al den fløi
og skönhet, at gøre den til et billede, et symbol på noget anden-
ligt, og intet andet. Det er synd mod den, og synd mod Gud der
har skabt den som en herlig virkelighed, et udsalg af hans skabers
kraft. Og vores stilling overfor den er først og fremmest at
glæde os over den, takke for den, og kende vedskævelsen ved skiet.
Så kan vi gøre noget andet: vi kan se til "lilgen" på marken
og tale det andet, og sige: når Gud har gjort naturligt en
sådan herlighed, — som vi mærker sig lidt ved at se end anis

livets helighed, fordi vor egentl. liv maa vi se sig selv
besvirket for os — hvad kan vi, som hans børn, sa' ikke
være af ham? Det at naturligt helighed er en i helighed
med os den af and. livets, gør at vor fortættelse bliver sa'
mygt fastere: Gud har gjort denne helighed, paa at den
lever. Var det blot symbol, billede, som jo sa' mange, især
predikante og foredragshold, vil gøre det til, sa' sig de os
sa' meget mindre, for liv er uendelig meget mere end tank.
Guds livsden kendes jo sa' til fra naturligt, men om al
følger man at han glæder sig over dets helighed, alvi' var
det blot symbol for ham, — det vi havde ham for mig en forstå-
else af sin fader, som alt liv skaber. — Og vi kommer til
noget rigtig fornuftigt. Ligesom Gud i det store har ^{skabt} ~~gjort~~
alt om sig i os, har han gjort os at skabe i det omg., ogsaa
at skabe virkelighed, den poetiske virkelighed, med liv og skønhed,
— de to store kærte, den for det (digt og musik) og den for det
(bygning og billedkunst). Vi står overfor dem som vi står
for naturen: de er til for at glæde og udforske os, idet de
være os den oprindelige helighed; men de maa ikke nedværdiges
til at være symboler, billeder paa noget andet indenfor dem, ikke
gøres til tanker (som er det) for de er liv.

De spørger, hvad von foredragshold g præter skal gøre,
hvis dette er rigtigt. J har ikke så godt af dem, der er ude
af virkelighed at tage til, så de bliver ikke at gå til de tanker,
de ikke er sande. Og forresten, nu har de prædet så længe,
i alt det squalor, så det trænger vi til en lille stilling.
(Man er ikke alle trænger til lidt fast, - det danske folk
er snart et folk af tilhængere.) - De nævner. Grænsen
g mytologien. Hvad betyder angår, så mener, at de netop
er digteriske udtryk for noget uendeligt, de er netop billeder
på en videnskabelig begreb, så det er det i sin orden med indlæg-
ningen. Og når de så indlægges af ^{de} andre som
ham (og Philosephos) så skal de jo en ny praktisk vir-
kelighed til glæde for os.

De spørger hvad j mener om Vilh. Wandsen Linien
g passere. Men det ikke har været nødvendigst efter en
tid der mente, at når om det blot var gudigt, så var
kendt om god, - men der så ikke trænger til at få
slut fast: det bliver aldrig kendt, når op bygning g
linier o.s.v. ikke virke harmonisk sammen med målet
sådan at det der skal siges bliver sagt helt g fuldstændt, så
at de skatte skikkelser - skikkelser vil sig så mange ting -

X) Tænk hvor præter til tider har prædet Jesus L. juchsen.

lære visen^{ligt} for Dem. Læg sigt; mærk til dem, hvem
fæder de er af lev, virkelighed og menneskelighed. Når de
har set det, forstår de sikkert, at de end kan et blot
deres til at skab et tilsvarende liv på et andet, på et nyt
område. Mærk, kan de ved at gennemgå ^{i billederne} billederne
for Dem, klan for nogle af dem, den måde, hvorpå de siger
hvad de har at sige. Men de fleste af dem vilde måske ikke
forstå det. En de var kyndig i dypning, kan de gøre noget
lignende. Det vigtigste er at de lærer dem ind i visens
ånd, — så forstår de også billederne. Men, fremfor alt,
lær ikke nogen tørre moralpræker ud af visen; gør de
det vil de fiende dem fra levende fortælle. Blevet visen
og billederne ikke den virkelige, det som de hører og ser, ligger
den virkelig bagved, og ^{bagved} den endda måske er noget som ikke lige
bagved, men som de selv digter, så forsvinder den sand fortælle.
Et ^{andet} menneske kan kun meddele sig til mig gennem sit legeme,
sin skikkelse med holdning, bevægelse, udtryk osv. s.v., men gennem
dette legeme, modtager jeg hans sjæl og ånd. Ligeså med kunsten!
Sådan vil de tale. Hilsen til Dem alle.

Den Talsmand.